

یادداشت

تزریق فرهنگ محرومیت

پدرام سلطانی

چند سالی است که با پویش «ایران من» در کار ساخت مدرسه در روستاها هستیم. این کار سبب شده که شانس بازدید از روستاهای متعددی در ۱۸ استان کشور را بیایم. سفرها بر ایام فرصت یادگیری بی همتایی در زمینه‌های گوناگون از مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، تاریخ و جغرافیا گرفته تا سیاست، کشورداری و توسعه و امکان دیدن کاستی‌ها و راستی‌های فرهنگی، در فرهنگ عمومی و خرده فرهنگ‌ها، را برایم فراهم آورده‌است.

یکی از یافته‌هایی که در تمام سفرها با آن روبرو بوده‌ام تزریق فرهنگ محرومیت به باور مردم توسط مسئولین است.

داستان از این قرار است. وارد روستا می‌شویم. مسئولان و مردم روستا از مردان و کودکان و در برخی نقاط زنان، به استقبال می‌آیند. حیاط مدرسه برای مراسم افتتاح آماده شده‌است. بعد از خوش و بش روی صندلی می‌نشینیم. مردم روستا در ردیف‌های پشتی می‌نشینند و کودکان هم پشت سر آنها یا در دوسوی حیاط جای می‌گیرند. مراسم افتتاح آغاز می‌شود.

مجری مراسم (پس از سلام و خوشامدگویی): به روستای ... خوش آمدید. ...مردم این روستا اگر چه محرومند، اما خونگرم و قانع هستند ...

نفر بعدی، دهیار: عرض خوشامد خدمت خیرین بزرگوار دارم. من از طرف مردم روستا دست شما را می‌بوسم. بچه‌های ما سالها بود که در این ساختمان نمور و سقف فرو ریخته درس می‌خواندند و وضع بسیار بدی داشتند. ما مردم فراموش شده‌ای هستیم ...

نفر بعدی، مسئول آموزش و پرورش: ...وضع مدارس استان خوب نیست. ما ... باب مدرسه تخریبی داریم. ما از سوی مردم محروم این منطقه دست‌نیاز به سوی شما دراز می‌کنیم ... نفر بعدی، نماینده مردم منطقه در مجلس: ... مردم این منطقه واقعا محروم هستند. ما اینجا درمانگاه نداریم، وضع مدارس سایر روستاها بدتر از مدرسه قدیمی این روستاست. واقعا از دست این مردم شریف اما محروم کاری بر نمی‌آید. از شما انتظار داریم که کمکهای بیشتری به این منطقه بکنید.

نفر بعدی، فرماندار شهرستان: ... دولت ... تلاشهای بسیاری برای بهبود وضعیت این شهرستان محروم نموده‌است. خوشبختانه امسال بودجه استان با پی‌گیری استاندار محترم رشد خوبی داشته‌است اما کفاف رفع محرومیت این شهرستان را نمی‌دهد. استان، ما کلاً استان کم‌برخورداری‌است اما این شهرستان به واقع محروم‌ترین بخش استان ماست ...

و سخنرانی‌ها به همین سبک و سیاق ادامه می‌یابد و در تمام سخنرانیها واژه‌های خردکننده عزت نفس و اعتماد به نفس مردم، از قبیل محرومیت، نیاز، فقیر، فراموش شده، ناتوان و... را به کرات می‌شنویم و مردم روستا به ویژه کودکان ۱۰-۶ ساله‌ای که آنجا نشسته‌اند و گوش‌هایشان در پیچه‌ی یادگیری و شکل‌گیری شخصیتشان هست هم تمام این حرف‌ها را می‌شنوند. ما از سویی از این همه تعریف و بزرگمایی کار خود خجالت زده می‌شویم (اگر تا کنون با این حرف‌ها دچار توهم خود بزرگ بینی نشده باشیم!) و از سوی دیگر به مردمی فکر می‌کنیم که در تمام این سالها و در هر حضوری از مسئولین روستا برای افتتاح مدرسه، مسجد، درمانگاه، آب لوله‌کشی، ایستگاه گاز و هر سرکشی دیگری به ایشان یادآوری شده‌است که چقدر محروم هستند.

واژه محرومیت در عمق فکر و ذهن مردم در بخشهای دور افتاده و مرزی و کمتر بر خوردار از مظاهر توسعه نشسته و باورشان به داشته‌هایشان، به توان و همشان را از فکرشان بیرون کرده‌است. درونی‌سازی باور محرومیت فرصت درون‌زایی توسعه را از ایرانیان گرفته‌است و آنان را به جمعی منتظر، منتظر دولت، منتظر خیر، منتظر بخت و اقبال بدل کرده‌است. این فرهنگ شکست در میان ماریشه دار است، جدید نیست، حاصل دهه‌ها تلقین از بالا به پایین است، تلقینی از سر ناآگاهی و نابلدی فرهنگ توسعه توسط مسئولینی که می‌آیند و می‌روند و هر کدام قفلی به باورهای مردم می‌زنند. مشکل اصلی ما محرومیت نیست، فرهنگ محرومیت است، فرهنگی که یک ملت را به نشستن وامی‌دارد.

۱۳ آبان، آغاز مجدد تحریم‌های آمریکا

آثار پنهان تحریم‌ها بر «اقتصاد سیاسی» ایران

محمد کیانوش راد، عضو شورای مرکزی حزب اتحاد در رابطه با شکل گرفتن این طبقه‌نو خاسته می‌گوید: هنگامی که

ما مجبور هستیم از مراودات متعارف بین المللی فاصله بگیریم و شیوه‌های نامتعارف را برای فروش نفت یا هر کالای دیگر دنبال کنیم حتما باید در انتظار بروز تخلفات و فسادهایی که در دور قبل به وجود آمد، باشیم. از نگاه کیانوش راد، راه‌حلی اصلی پیشگیری از چنین فسادهایی حفظ برجام و تقویت آن و قرار دادن امریکادر موضع انفعالی تر است زیرا در غیر این صورت افتادن به دام روش‌های غیر متعارف مشکلاتی را در پی خواهد داشت. کیانوش راد در ارتباط با روش‌های مناسب برای فروش نفت در شرایط تحریم‌های نفتی می‌گوید: «اگر قرار است حتی به شیوه‌های غیر متعارف اقدامی مانند فروش نفت صورت گیرد، و ما این طبقه که فضای تحریم برای آنها بستری مناسب‌است، منجر به‌از میان رفتن استقلال بخش خصوصی واقعی و منافع ملی کشور و ثروت‌اندوزی عده‌ای اندک می‌شود. مثال بازار این جریان بایک‌زنجانی است که به نام حفظ منافع ملی و به عنوان نماینده بخش خصوصی وارد گود بازار یابی برای نفت ایران در دوران تحریم شد اما به زعم کارشناسان نه تنها کاری برای فروش نفت ایران انجام نداد بلکه بدهی‌های سنگین روی دست وزارت نفت گذاشت.

دانش، تجربه نیستند و تنها کار آنها استفاده از موقعیت تحریم برای ثروت‌اندوزی است.

شفافیت با در زهر تحریم‌ها

تحریم‌های نفتی آمریکا علیه کشورمان از امروز به‌اجر در خواهد آمد. در آستانه این اتفاق، کارشناسان نسبت به شکل گرفتن طبقه‌ای نو خاسته و رانتی در فضای اقتصادی و سیاسی کشور ابراز نگرانی می‌کنند. نگرانی کارشناسان از تجربه تلخ دور قبلی تحریم‌ها بر خواسته‌است. در دور قبلی تحریم‌ها افراد و گروه‌هایی با نام بخش خصوصی و با تکیه به روش‌های غیر متعارف وارد جریان اقتصاد و سیاست کشور شدند که زیان عملکرد آنها بعد از پایان تحریم‌ها آشکار شد و پرونده‌های بسیاری از آنان هنوز باز است. تجربه ثابت کرده‌است که رشد و نمو این طبقه که فضای تحریم برای آنها بستری مناسب‌است، منجر به‌از میان رفتن استقلال بخش خصوصی واقعی و منافع ملی کشور و ثروت‌اندوزی عده‌ای اندک می‌شود. مثال بازار این جریان بایک‌زنجانی است که به نام حفظ منافع ملی و به عنوان نماینده بخش خصوصی وارد گود بازار یابی برای نفت ایران در دوران تحریم شد اما به زعم کارشناسان نه تنها کاری برای فروش نفت ایران انجام نداد بلکه بدهی‌های سنگین روی دست وزارت نفت گذاشت.

امین قلعه‌ای

امروز موعد آغاز تحریم‌های نفتی ایالات متحده علیه ایران است. تحریم‌هایی که در ابتدا قرار بود فروش نفت ایران در بازارهای جهانی را به صفر برساند اما به دلیل افزایش شدید قیمت‌ها و ناراضیاتی کشورها منجر به معافیت هشت خریدار نفت ایران از آنها شد. بر اساس پیش‌بینی‌ها با اعلام فهرست کشورهای معاف از تحریم ایران، فروش نفت کشورمان دست کم تا پایان زمستان سال جاری به میزان نصف توان بالقوه صادرات یعنی ۲٫۵ میلیون بشکه در روز حفظ خواهد شد. با این وجود اما نمی‌توان از کنار آثار پسید و نهان تحریم‌های آمریکا علیه اقتصاد ایران به سادگی گذشت. در این بین توجه به آثار بلند مدت تحریم‌ها بر وضعیت اقتصاد سیاسی ایران بیش از آثار دیگر همچون نوسانات نرخ ارز، تورم و رکود واجد اهمیت است. به گفته برخی کارشناسان اقتصادی پیامد اولیه تحریم‌های آمریکا علیه ایران شکل‌گیری گروهی نو خاسته در فضای اقتصادی است که در هیچ یک از شاخه‌های فعالیت اقتصادی دارای

نمی‌توان از کنار آثار پیدا و نهان تحریم‌های آمریکا علیه اقتصاد ایران به سادگی گذشت. در این بین توجه به آثار بلند مدت تحریم‌ها بر وضعیت اقتصاد سیاسی ایران بیش از آثار دیگر همچون نوسانات نرخ ارز، تورم و رکود و واجد اهمیت است

بین‌المللی بورس انرژی شد. موضوعی که البته با برخی مخالفت‌ها از جریان متفاوت مواجه شد. در یک سو بخش خصوصی واقعی معتقد بود که اجرای این مکانیسم بدون در نظر گرفتن تجربیات پیشین اقدامی اشتباه‌است و در سوی دیگر مخالفان دولت اجرای این طرح را به دلیل مراحل پیچیده اجرای آن برای شرایط اقتصادی امروز مناسب نمی‌دانستند. البته از نظر مخالفان دولت راه حل مناسب برای دور زدن تحریم‌های نفتی بازگشت به روش‌های پبیشین در دوزدن تحریم است. در این بین اما بخش خصوصی معتقد است که برای دور زدن تحریم‌ها به جای فروش نفت در بورس انرژی می‌توان از ابزارهایی همچون فروش

اوراق ارزی نفتی ایجاد بازار ثانویه برای آن در بازارهای بین‌المللی استفاده کرد. آرش نجفی فعال اقتصادی حوزه انرژی در این خصوص می‌گوید: «معتقدم که در حال حاضر و با شرایط امروز اقتصاد ایران، بورسی کردن معاملات نفتی بی‌معناست. چرا که معتقدم هر نوع فعالیت اقتصادی باید بر اساس شیوه متعارف خودش انجام شود. برای عبور از شرایط فعلی می‌توان از اوراق پیش فروش نفت به صورت ارزی استفاده کرد. ضمن اینکه عرضه نفت در بورس داخلی آن هم به صورت ریالی بی‌معناست. معامله نفت نمی‌تواند خارج از سیستم ارزی باشد. ما هر چقدر هم با دلار قطع رابطه کنیم مجبوریم محاسبات فروش نفت را به دلار انجام دهیم.» وی در ادامه در تشریح پیشنهادات بخش خصوصی برای فروش نفت در دور قبلی تحریم‌ها و البته سر نوشت این پیشنهادات می‌گوید: «ما تعریف کرده بودیم که معاملات ثانویه این اوراق فقط توسط بخش خصوصی و با تأسیس دفاتری در نقاط مختلف جهان توسط اتاق بازرگانی انجام شود و در واقع دولت به سبب تحریم‌ها هیچ دخالتی نکند. چه اینکه امروز در دنیا خیلی بیشتر از ظرفیت نفت در جهان، اوراق نفتی معامله می‌شود. در حقیقت ۲۰۰ برابر معاملات فیزیکی که معاملات به صورت فیزیجر انجام می‌شود. این یک مزیت برای ما بود. تا اینکه ناگهان نام بایک‌زنجانی مطرح شد که من به عنوان فعال بخش خصوصی اسم ایشان را هم نشنیده‌بودم. ایشان از مدت‌ها قبل از اینکه ما به بحث اوراق وارد بشویم، به موضوع ورود پیدا کرده بود. ایشان نفت ما را در چین پیش فروش کرده بود، میعانات و فرآورده‌های مختلف را در تانک فارم‌های مختلف در کشورهای مختلف و به خصوص چین دپو کرده و فروخته بود اما پول آن را باز نگردانده بود. از این به بعد ارتباطات با بخش خصوصی منع شد و حتی مستندات را با خود بردند.» در همین حال حسین عبده تبریزی، اقتصاددان با وجود تمام مشکلات، فروش نفت از طریق بورس انرژی را خیر مبارکی می‌داند و امیدوار است بورس در طول زمان بتواند مزیت‌هایش را در زمینه فروش نفت نشان دهد. او در این باره می‌گوید: «در هر حال شرکت ملی نفت ایران همیشه از طریق قرار دادهای بزرگ و در طرفه‌نفت افر و خته و هیچگاه دلیلی

تحریم‌های نفتی آمریکا علیه کشورمان از امروز به‌اجر در خواهد آمد. در آستانه این اتفاق، کارشناسان نسبت به شکل گرفتن طبقه‌ای نو خاسته و رانتی در فضای اقتصادی و سیاسی کشور ابراز نگرانی می‌کنند. نگرانی کارشناسان از تجربه تلخ دور قبلی تحریم‌ها بر خواسته‌است

ندیده‌است که محموله‌های کوچک‌تری از طریق بورس به فروش برسانند. اما حالا شرایط فرق کرده و طبیعی است که بورس برای شرکت ملی نفت ایران مزیت‌هایی داشته باشد. در واقع بخش قابل ملاحظه‌ای از فروش نفت در سطح جهانی از طریق قرار دادهای دو طرفه است اما با اینکه همه اگر بیست سال قبل این دوراندیشی وجود داشت و شبکه‌ای از فروش محموله‌های کوچک ایجاد شده بود، این امکان برای آمریکا وجود نداشت که این نوع قرار دادها را سادگی قرار دادهای دو جانبه تحت فشار قرار دهد. البته تأکید می‌کنم محموله‌های کوچک هیچ‌گاه نمی‌توانند جای قرار دادهای دو جانبه را بگیرند. با اینکه فروش نفت از طریق بورس آغاز شده و امیدواریم بتواند به درآمدهای دولت کمک کند.» عبده تبریزی در مورد خطر شکل‌گیری بایک‌زنجانی‌های جدید از خلال معاملات بورس‌ی نفت می‌گوید: «بورس بستری شفاف‌است که می‌تواند از بروز فساد پیشگیری کند اما با این حال از آنجا که شرایط عادی نیست احتمال رشد بایک‌زنجانی‌های جدید در زمینه فروش نفت، همچنان بالاست. در طول زمان مدیران بورس ایران باید رقابت را در بستر بورس توسعه دهند.» در نهایت اگر چه این استاد دانشگاه عرضه نفت خام در بورس را حرکت قابل قبولی از سمت دولت می‌داند، اما به این نکته اشاره می‌کند که این حرکت با وجود تحریم‌ها نمی‌تواند مانعی تمام و کمال برای مبارزه با بایک‌زنجانی‌های جدید باشد زیرا «شفافیت بورس در حال حاضر، مانند شرایط عادی نیست.»

ایرانی با پروازهایی که ایرلاین‌های دو کشور انجام می‌دهند، به ترکیه سفر بکنند. از شب گذشته خبرهایی منتشر شد که حاکی از آن بود تعدادی از ایرلاین‌های ایرانی در فرودگاه‌های ترکیه با مشکلاتی مواجه شده‌اند و سازمان هواپیمایی کشوری مذاکراتی را برای برطرف شدن این مسئله آغاز کرده‌است.

خورد که تحریم سوخت بخشی از این فشارها به شمار می‌رود. آمریکا تعدادی از کشورها را از تحریم‌های نفتی علیه ایران معاف کرده که ترکیه یکی از آنها به شمار می‌رود. در طول سال‌های گذشته شهرهای مختلف ترکیه به عنوان یکی از اصلی‌ترین مقاصد گردشگری ایرانی‌ها به شمار می‌رفته‌اند که در روزهای پیک سفر چند هزار

پاسخگویی به نیاز بازار در محصول پکیج با مشکل روبرو هستیم و این موضوع به دلیل عدم تناسب عرضه و تقاضا رخ داده‌است، وی با اشاره به این که در فصول سرد سال عموماً افراد در خانه هستند و تفریح آن‌ها تماشای تلویزیون است به همین دلیل تقاضا برای این محصول افزایش می‌یابد، اظهار کرد: فرآیند خرید و نصب پکیج به حدود یک ماه رسیده و این موضوع به دلیل آن است که قیمت مس مصرفی در پکیج به شدت افزایش و در کنار آن تأمین قطعات مصرفی نیز ارزی بری بسیاری دارد.

طحن پور خاطر نشان کرد: محصولات ایرانی به نام از لحاظ کیفیت بازار ایران را به طور کامل پوشش می‌دهند و مشکلی در این زمینه وجود ندارد اما در زمینه تأمین قطعات و تولید مشکلات بسیاری وجود دارد. رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم خانگی بیان کرد: قیمت لوازم خانگی نسبت به مدت مشابه سال گذشته افزایش داشته و در بازار بخاری و آبگرمکن با افزایش قیمت ۵۰ درصدی روبرو شده‌است.

کمبود پکیج ادامه دارد

رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم خانگی گفت: بازار لوازم خانگی به جز پکیج در هیچ محصولی با کمبود مواجه نیست و حتی ما از دنیای بازار داخلی محصولات گرمایشی بخاری و آبگرمکن صادر می‌شود.

محمد طحان پور، در رابطه با شرایط عرضه و تقاضای

محصولات گرمایشی گفت: بازار لوازم خانگی و گرمایشی در هیچ محصولی به جز پکیج، با کمبودی مواجه نیست.

رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم خانگی افزود: در فصول سرد سال میزان تقاضا برای آبگرمکن، بخاری، پکیج و تلویزیون افزایش می‌یابد که همان‌طور که گفته شد در زمینه